

Lessuggesties voor groep 4 t/m 6

Op dinsdag 23 januari 2024 is het Internationale Dag van het Handschrift. Dat is ook de start van de Nationale Week van het Handschrift van 22-26 januari 2024. Deze lesbrief van het Platform Handschriftontwikkeling geeft suggesties rond het motto 'Schrijven met de lemniscaat is een beweging die staat!'. Iedereen kan en mag deze lessuggesties naar eigen inzicht inzetten.

Schrijven met de lemniscaat is een beweging die staat!

Toelichting voor leerkrachten

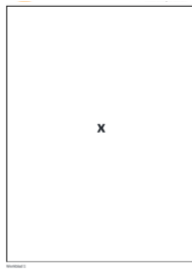

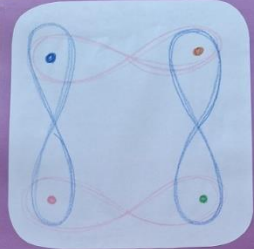
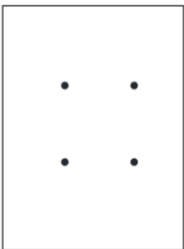
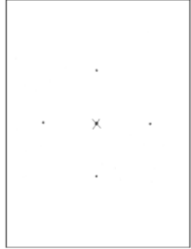
Het doel van deze activiteiten is om de overdracht van informatie tussen beide hersenhelften te bevorderen. De lemniscaat is een gecompliceerde beweging voor ogen, hersenen en de fijne motoriek. De samenwerking tussen beide breinhelften is nodig bij het leren schrijven. Hoe meer verbindingen er geprikkeld worden om zich te ontwikkelen, hoe beter de hersenen functioneren. Dat is een stukje ontwikkeling waar het kind zijn hele leven wat aan heeft! Meer informatie over de lemniscaat: zie de algemene inleiding op de laatste bladzijde.

Benodigheden

- Werkblad 1 t/m 6
- Meerdere kleurpotloden

Op zoek in het bos

Een sprookje over een zoektocht naar de eigen vorm

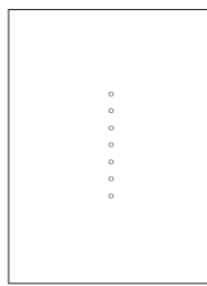
De leerkracht vertelt ...	Activiteiten bij het sprookje
<p>Er was eens een -meestal vrolijk- mannetje, dat Lemnis heette. Hij zag er anders uit dan wij; dat vond hij raar. Hij was niet zo tevreden over zijn vorm. Weet je wat het meest opviel? Zijn grote hoofd en zijn ieniemienie middel (taille).</p>	<p>Waar zit jouw middel? Zet je handen maar in je zij.</p>
<p>Lemnis had de vorm van een acht met een middel (taille) waar de lijnen elkaar kruisen.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> <p>werkblad 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>werkblad 1a</p> </div> </div>	<p>Werkblad 1 & 1a – Tekenen Lemnis</p> <p>Maak eerst zijn hoofd en romp. Maak daarna zijn armen en benen.</p> <p>Daarna zijn gezicht, handen, voeten en wat hij aan heeft.</p>
<p>Lemnis ging op zoek of hij meer over zijn vorm te weten kon komen. Het liefst zou hij iemand vinden, die er ook zo uit zag als hij. Op zijn zoektocht kwam Lemnis in een bos terecht. Hij vond er vier witte steentjes, die hij in een vierkant neerlegde.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="text-align: center;"> <p>werkblad 2</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>werkblad 2a</p> </div> </div>	<p>Werkblad 2 & 2a – Lemnis variaties</p> <p>Tekenen de vorm van Lemnis in verschillende richtingen.</p>

Hij ging even op het zachte groene mos liggen.
Hij zag een vlinder fladderen.
Hé, dat lijken wel twee vormen van mij door elkaar!
Dat vond hij een grappige ontdekking.

Zoek ook maar een plekje om te gaan liggen.
Rek je maar uit, maak je zo lang als je kunt.
Kun je de vorm van Lemnis met je vuist of wijsvinger op je buik schrijven? Begin bij je navel, die het begin, kruis- en eindpunt is.
Misschien mag je bij je klasgenoot op de rug de vorm van Lemnis schrijven.
Als je buurkind dat op jouw rug mag doen, voel je de vorm van Lemnis.

De lucht betrok en Lemnis voelde druppels, terwijl de zon nog scheen!
Ja hoor, hij ontdekte de regenboog.
Hij probeerde in gedachten de **regenboog** tot zijn vorm om te buigen.
Hoe kleurig zag dat eruit!

Hij bedacht nog een spel met zijn vorm: de ene helft groter dan de andere maken met evenveel kleuren als de regenboog telt.

Noot voor de leerkracht!

Werkblad 3: indien dit te moeilijk is, kan deze alinea of dit werkblad vervallen of je zet het in als extra voor de gevorderde leerling.

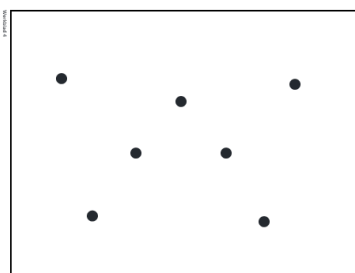
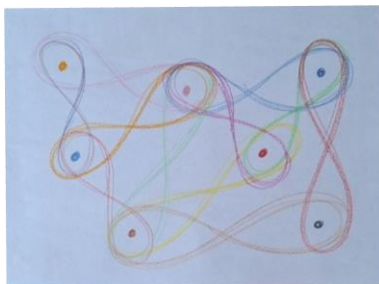
Werkblad 3 – regenboog Lemnis

Pak 7 kleurpotloden en maak de lemnisvorm in het midden van je papier. Zo groot, dat je er buitenom en binnenin kunt werken.
Daarna begin je met een andere kleur bij de onderste stip in zijn hoofd en blijf je binnenin zijn hoofd en buitenom zijn buik. Zo werk je de stippenrij in zijn hoofd af.
Dan begin je bij de bovenste in zijn buik. Eerst binnenin en dan buitenom zijn hoofd.
Probeer de lijnen ongeveer even ver uit elkaar te houden.
Dan de andere twee buikstippen nog en klaar is je regenboog Lemnis.

Toen Lemnis genoeg gerust had, zag hij een **haas**, die steentjes neerlegde binnen een rechthoek.
Lemnis bedacht dat de vorm van een haas óók op de zijne lijkt.
"Hoeveel mooie steentjes heb je al?", vroeg Lemnis. "Het zijn er zeven," zei **Haas Hendrik** "genoeg voor mijn spel."

Lemnis ging glimmen van plezier toen hij zag wat Haas Hendrik met zijn voorpoot deed. "Je maakt mijn vorm!" riep hij. "Klopt!," zei Haas, "ik word daar heel rustig van. Elke morgen leg ik de steentjes anders en dan wordt de vorm ook weer anders; langer, korter, schuin of recht. Wil jij ook eens?"

Dat wilde Lemnis graag. Met zijn wijsvinger begon hij tussen twee steentjes in en maakte zijn vorm er omheen.
Lemnis dacht: "Dit is leuk om op mijn verjaardag te doen met kleurpotlood op papier."

Probeer Haas Hendrik maar eens in één beweging te tekenen. Grappig, hè?

Werkblad 4 – het hazenpad

Wat Lemnis dacht kunnen wij ook doen.
Maak maar 7 steentjes op je papier. Niet te dicht bij elkaar en niet te dicht bij de rand.

Dit kan ook op muziek. Als de muziek begint, begin je met de lemnisvorm om 2 steentjes heen. Dan kies je 2 andere steentjes en een andere kleur en maak je er weer één tot de muziek stopt.
Dat ziet er feestelijk uit!
Lemnis zal trots op je zijn.

Lemnis bedankte Haas Hendrik voor dit mooie idee. Hij liep dieper het bos in. Daar werd het wat donkerder. Zou hij wel verder gaan? Hij las op een houten bord: "**Wenssoep - rechtsaf.**" Lemnis was met een wens het bos ingelopen en ging verder.

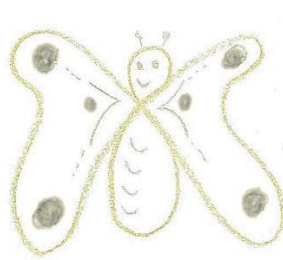
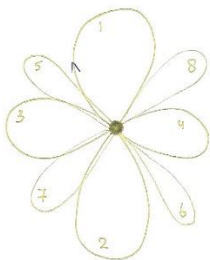
Hij kwam bij een huisje, waar een oud vrouwtje hem begroette: "Dag Lemnis, fijn dat je gekomen bent!" Het verbaasde Lemnis dat ze zijn naam wist. Verlegen zei hij: "Dag mevrouw".

Het grijze oude vrouwtje zei: "Je bent op zoek naar je eigen vorm en naar een maatje met net zo'n vorm als jij." Lemnis kon alleen nog maar knikken. "Wil je dat ik je help om je wens uit te laten komen?", vroeg de oude vrouw. Weer alleen een bedeesd knikje. "Goed", zei de oude grijze, wijze vrouw, "Je moet er natuurlijk wel zelf iets voor doen. Wil je dat"? Twee korte knikjes ditmaal.

"Hier zie je de grote, glazen kookpot, waar ik wenssoep in kook. Je ziet, het water is al aan de kook. Ga buiten drie dingen zoeken, die voor je wenssoep nuttig lijken. Doe ze maar in dit mandje."

Lemnis pakte het mandje aan en aarzelend ging hij weer naar buiten. Wat zou er goed voor mijn wens zijn? Toen zijn ogen wat aan de schemer gewend waren, zag hij veelkleurige **bloemetjes** in zijn vorm. Die zijn vast goed voor mijn wenssoep, dacht hij. Wat kleur in de soep, leek hem wel leuk. "Het oog wil ook wat", zei zijn Oma vroeger.

Lemnis liep wat verder bij het huisje vandaan. Daar zag hij **eekhoortjesbrood** staan. "Dat lijkt ook ietwat op mijn vorm. Dat is vast lekker in mijn wenssoep". Hij begon moe te worden, maar hij moest drie dingen meenemen van de oude vrouw. Hij zocht wel verder, maar spannend vond hij het wel. Hij was nu zó dicht bij het uitkomen van zijn wens, dat hij doorzette.

Kijk, daar ligt een **elastiekje** op de grond, gedraaid in de 8-vorm. Lemnis bekeek de vorm eens goed. "Best mooi, toch? Het gaat eeuwig door; zonder begin en einde. Wie zo'n vorm heeft mag wel heel blij zijn. Maar voor de wenssoep??? Nee, laat maar liggen. Ik eet liever echte vermicelli."

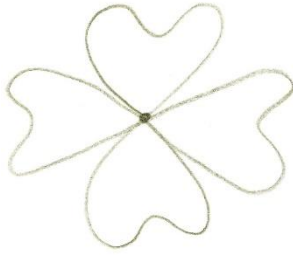
Lemnis zocht verder in het halfdonker. Hij struikelde over een braamtak en zag een dode **vlinder** liggen. Lemnis krabbelde weer op. Nee, die vlinder is heel mooi gekleurd, maar hij wilde 'm niet in zijn soep. Maar wat dan wél? Hij durfde niet ver van het pad af te gaan, want hij moest ook nog terug.

Werkblad 5 - Bloem

Kun je zo'n bloemetje maken?
Met vier of acht blaadjes?
Kijk maar, hoeveel er lukken voor de wenssoep.

Lukt het je om de vlinder, de paddenstoel en/of de bloem in één beweging te maken?

Na nog wat zoeken zag hij een **klavertjevier** staan. Mooi! Die ging mee. Klavertjesvier brengen geluk en dat kon hij gebruiken. De blaadjes hadden de vorm van een hartje.

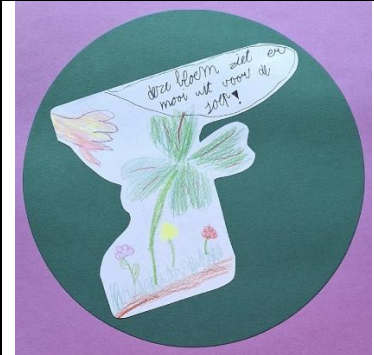

Werkblad 6 – Klavertjevier

Kun je een klavertjevier maken zonder je potlood van het papier op te tillen en kruislings?

Met de bloemetjes, het eekhoorntjesbrood en het klavertjevier liep Lemnis naar het huisje terug. Het was nu echt donker. Zou hij het pad terugvinden? Hij hoorde een uil krassen en struikelde bijna over de wortel van een boom. Gelukkig zag hij een lichtje in de verte. Dat moest een lamp van het huisje zijn. Hij rolde van moeheid bijna over de drempel naar binnen.

"Dat heb je goed gedaan, jongeman", zei de wijze, grijze vrouw. "Laat maar eens zien wat je voor je wenssoep gevonden hebt". Lemnis gaf haar het mandje en viel op de grond in slaap. Het oude vrouwtje zette zijn mandje buiten, zodat alles vers zou blijven. De ochtenddauw zal de werking nog versterken, dacht ze. Ze doofde het vuur en ging ook slapen.

Heel vroeg werd Lemnis wakker en rekte zich uit. "Ha, vandaag zal mijn wenssoep gekookt worden. Zullen mijn wensen uitkomen?", zei Lemnis zachtjes. "Haal jij het mandje van buiten", zei het vrouwtje, "het staat naast de voordeur".

Lemnis pakte het mandje en zag alle drie de ingrediënten er nog in zitten. Gelukkig had er geen eekhoorntje van de paddenstoel gegeten.

De dauwdruppeltjes leken wel kristalletjes. Lemnis mocht de bloemetjes één voor één in de glazen kookpot strooien, terwijl het oudje roert. "Hé", zei Lemnis, "u roert mijn vorm!" "Zo roer ik altijd wenssoepen, want anders komen de wensen niet uit. Doe nu de brokjes eekhoorntjesbrood er maar in, dan roer ik het er met mijn houten lepel door." Lemnis moest op zijn tenen staan om de stukjes over de rand van de kookpot te gooien. Hij werd trotser op zijn vorm! Hij zag hoe krachtig de wenssoep werd door zijn vorm te roeren. Hij kreeg er rode wangen van!

Tenslotte pakte hij het klavertjevier. "De blaadjes moeten er één voor één in", zei de grijze, wijze vrouw. Lemnis plukte ze voorzichtig van het steeltje af en strooide ze in de soep. Hij zag de bloemblaadjes, de brokjes eekhoornbrood en de klaverblaadjes rondraaien.

Rek je ook maar uit. Als je op je tenen gaat staan, word je nog langer.

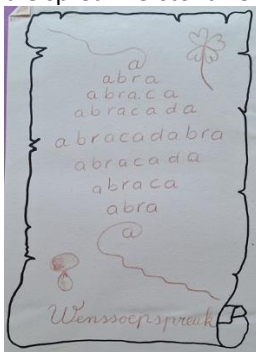
Werkblad 7 – de Wenssoep

Nu mag je in de kookpot je eigen wenssoep tekenen.

De bloemetjes, brokken en klaverblaadjes uitknippen en in de kookpot plakken of tekenen.

"Nu moet jij een minuut roeren, want de wensen zijn voor jou. Daarna lees ik een spreuk uit mijn oude wijshedenboek voor", zei het kromme vrouwtje. Van die spreuk verstond Lemnis niets, maar hij roerde uit alle macht zijn vorm.

Doe je mee?

Eerst met je hand in de lucht.

Daarna op papier.

Houden wij het ook één minuut vol?

Werkblad 8 & 8a – Spreuk

Schrijf de spreuk over in jouw eigen handschrift of maak een eigen spreuk.

Vol verwachting keek Lemnis naar de borrelende wenssoep. De oude vrouw pakte een soeplepel en schepte een kommetje vol. "Als je dit opdrinkt zul je altijd tevreden zijn met de vorm, die je gekregen hebt en op de lichte, grote, groene, ronde wei aan het eind van dit pad zal je evenbeeld op je staan te wachten."

Lemnis dronk de kom leeg. Hij voelde zich sterk. Hij bedankte de oude, kromme, wijze, grijze vrouw en snelde zo gauw hij kon naar de grote, groene, ronde, lichte wei. Het was nog wel een heel eind, maar hij leek wel vleugels te hebben.

Zó snel wilde hij naar zijn evenbeeld. Hijgend stond hij stil aan de rand van de wei. Daar stond ze!!! Voorzichtig liep hij dichterbij en knielde voor haar neer. Hij had niet kunnen bedenken, dat zijn evenbeeld zó mooi kon zijn!

Hij stond weer op en vroeg: "Hoe heet je?"

Ze zei met een helder stemmetje: "**Caat**, en hoe heet jij?"

"Ik heet Lemnis en vandaag zijn al mijn wensen uitgekomen. Wil je met me mee naar huis?"

Caat knikte en voorzichtig pakte Lemnis haar hand.

Samen liepen ze het bos uit.

Een SPROOKJESPAAR!

En ze leefden nog lang en gelukkig.

Kunnen wij met beide handen tegelijk Lemnis en Caat maken?

Als je nu Caat ook tekent, kun je haar naast je Lemnis leggen.

TIP!

Maak van de werkbladen een boekje. Of bundel de werkbladen in een mapje.

Schrijven met de lemniscaat is een beweging die staat!

Inleiding en motivatie

We kiezen in deze Nationale week van het handschrift voor de lemniscaat omdat de lemniscaat een doorgaande beweging is, waarbij:

1. de meeste schrijfrichtingen aan bod komen (de verticaal ontbreekt);
2. beide hersenhelften tegelijkertijd actief zijn en moeten samenwerken;
3. de doorgaande beweging geoefend wordt;
4. het ruimtelijk inzicht aangesproken wordt;
5. spelling bij deze schrijfbeweging niet belemmerend werkt;
6. het een gecompliceerde beweging is voor ogen, brein en de fijne motoriek;
7. de hersenen door deze beweging evenwichtig geprogrammeerd worden, wat leidt tot een ritmischer handschrift

Lemnikos

De lemniscaat is een heel oud en veelgebruikt teken. Wij geven dit symbool veelal de naam van een liggende of luie acht, of krakeling, terwijl kinderen het wel 'brilletje' noemen. Het woord is ontleend aan het Griekse woord 'lemnikos', dat bij ons de betekenis kreeg van achtvormige kromming, achtvormig lint, striklijn.

Symbool van oneindige beweging

De lemniscaat is terug te vinden in vrijwel alle culturen, hét symbool voor oneindigheid en eeuwige beweging, en heeft maken met energie, doorstroming, kracht. Het houdt in, dat het leven, het leren en het verkrijgen van inzicht, oneindig is en in elkaar blijft vloeien.

Samenbrengen van verstand en gevoel

Het kruis- of smeltpunt wordt hierbij gezien als middellijn van het lichaam. Als de linker cirkel en de rechter cirkel even groot zijn, dan is er sprake van evenwicht tussen verstand en gevoel. Ze corresponderen met beide hersenhelften, die respectievelijk staan voor:

Linkerhersen helft: tijd, chronologie (volgorde, verschillen, analyseren), ik-gevoel (verstand, weten wat je wilt), kijkvaardig (visueel, bijziend), vechter;

rechterhersen helft: ruimte, analogie (overeenkomsten, synthetiseren), wij-gevoel (voelen wat je weet), luistervaardig (auditief, verziend), vluchter.

Hersenhelften laten samenwerken

De lemniscaat wordt regelmatig toegepast bij dyslectische kinderen. Doordat beide hemisferen samenwerken bij deze oefeningen (ChatGPT geeft 4 voorbeelden) worden de kernspieren versterkt, wordt de balans verbeterd en de flexibiliteit vergroot. Dit draagt bij aan kalmeren, reguleren, innerlijke rust en concentratie.

We zijn reuze benieuwd naar wat de leerlingen ervan maken.

Het werk kan gestuurd worden naar platformhandschriftontw@outlook.com.

Wil je erbij vermelden of het op onze Facebook-pagina getoond mag worden?

Wie weet win je er het gezelschapsspel 'Schriftgeheimen' mee.

Wij wensen je een Week van het Handschrift toe, waarbij de lemniscaat een veelgebruikte schrijfbeweging mag zijn, die staat!

Platform Handschriftontwikkeling, januari 2024

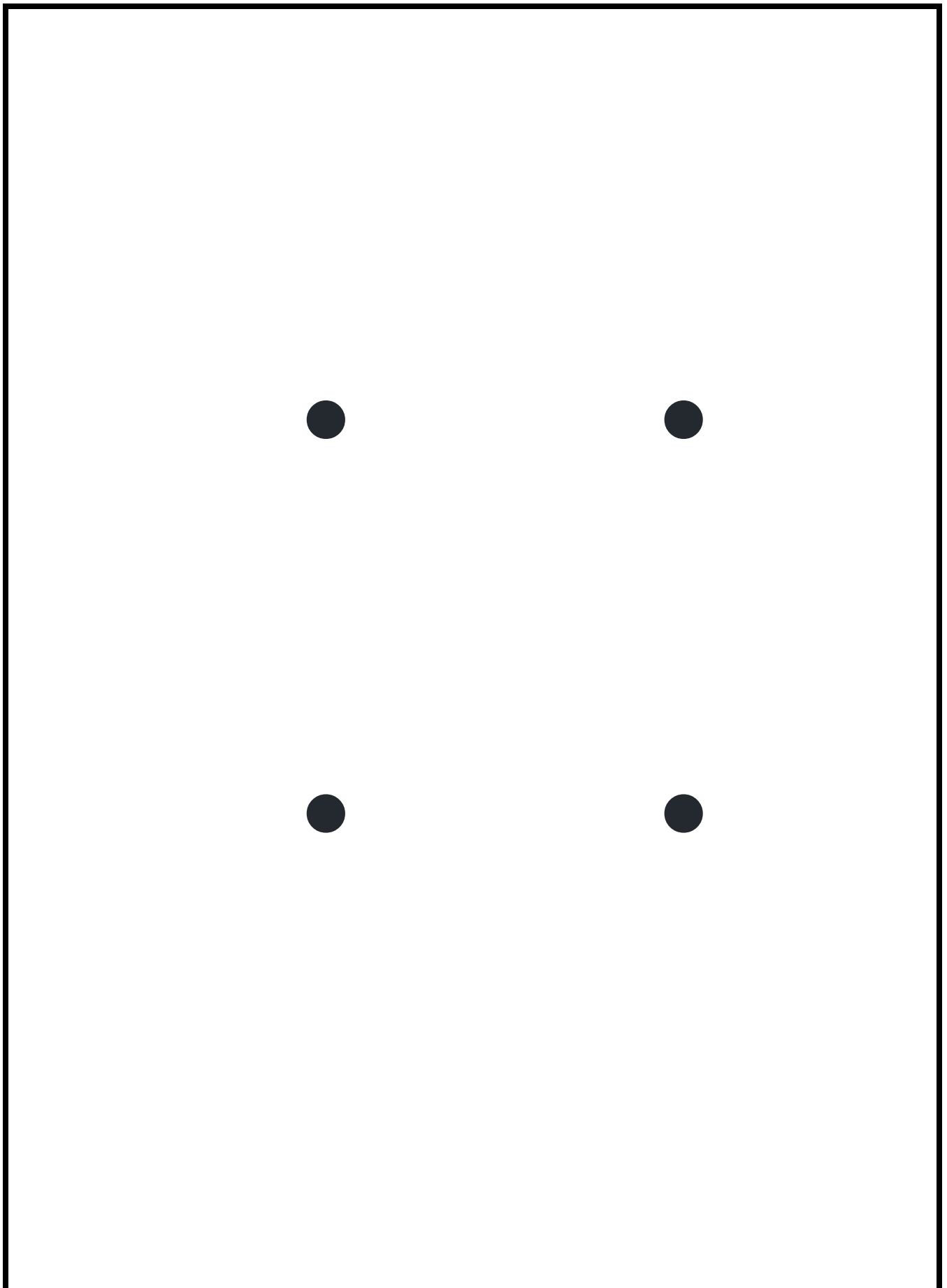

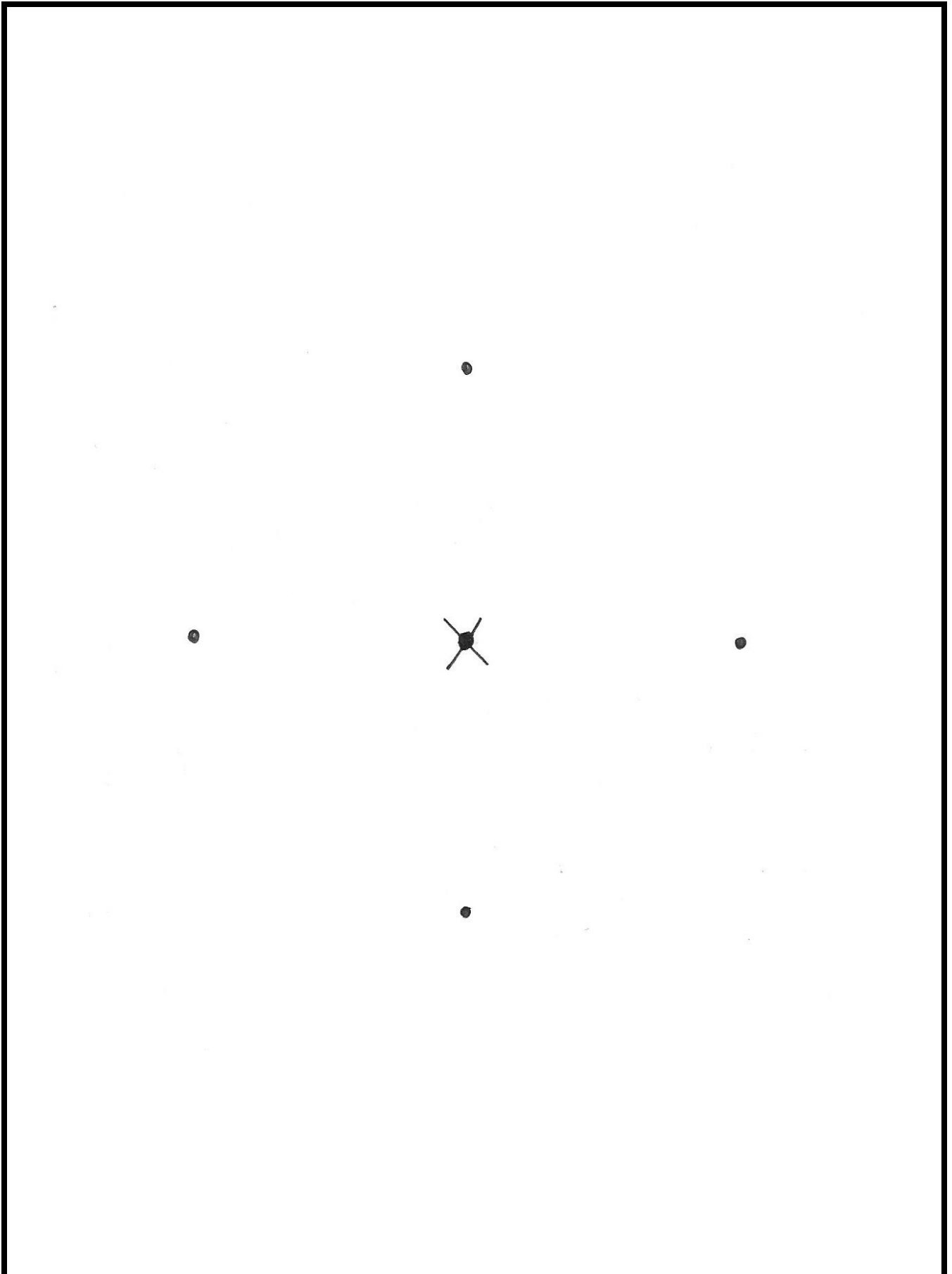
X

X

Werkblad 2a

-
-
-
-
-
-
-

